

התחקיר על הפדופילים

עו"ד ד"ר ישגב נקדימון

לא לפגוע בעיתונאים חושפי פשעים

בפסקדין תקדימי שנתן בית המשפט העליון לפני מספר ימים נדונה שאלה מרתקת: האם ראוי לזכות נאשם או לבטל את כתב האישום שהוגש נגדו מטעמי "הגנה מן הצדק" בשל העובדה שהוא "הודח" לבצע את העבירה עלידי עיתונאי?

פסקהדין מתייחס לתחקיר עיתונאי בנושא פרופיליה ששודר בערוץ 10. תחקירני הערוץ הציגו את עצמם כאתרי אינטרנט תולדות בנות 13, וקיבלו מהנאשמים שגלשו באותם אתרים פניות בעלות תוכן מיני, שהובילו לקיום מפגשים עמם. במפגשים אלה נעצרו הנאשמים עלידי המשטרה, ובעקבות זאת הם הועמדו לדין בעבירות של ניסיון למעשה מגונה וניסיון להטרדה מינית.

הנאשמים טענו להגנתם, כי הם הודחו לביצוע העבירה עלידי העיתונאים, ולפיכך מן הראוי לזכותם. הם ביקשו להסתמך על פסיקה של בית המשפט העליון האמריקני, שלפיה מקום שאדם הודח לביצוע העבירה עלידי סוכן מוסווה של רשות שלטונית, האדם שהודח לא יישא באחריות פלילית למעשה. בישראל, נדונים מקרי ההדחה לדבר עבירה במסגרת דוקטרינת ההגנה מן הצדק, המאפשרת לביהמ"ש לבטל כתב אישום שהוגשו עומדת בסתירה מוחלטת לעקרונות הצדק וההגינות. נסיבות שבהן סוכן משטרה סמוי מדיח אדם לעבור עבירה, שאחריה לא היה מבצעה, עשויות להצדיק תוצאה כזו. בפסקהדין קבע בית המשפט העליון, כי ייתכן שגם מעשים של גורמים פרטיים – ולא רק של רשויות אכיפת החוק ונציגיהן – אשר פוגעים בעקרונות הצדק וההגינות, יובילו לביטול כתבי אישום בשל הגנה מן הצדק. בית המשפט ציין בנוסף, כי ייתכנו נסיבות שבהן "ניהול חקירה יוזמה עלידי כלי תקשורת עשוי לפגוע באופן ממשי בתחושת הצדק וההגינות של ההליך עד כדי החלת ההגנה מן הצדק".

לחם חוקו של התחקיר

כל מי שזכויות נאשמים ועקרונות ההליך הראוי וההוגן קרובים לליבו, צריך לברך על ההחלטה של דוקטרינת ההגנה מן הצדק בכל הנוגע להחלטה גם על מעשים של גופים פרטיים הפוגעים בנאשם. עם זאת, החלטתו של כלל זה על תחקירים עיתונאיים עשויה לעורר קושי. פעמים רבות האמת שלציבור יש עניין בידעיה אינה גלויה לעין כול. עבירות, שחיתויות ועוולות מסתתרות באופן תדיר מתחת לפני השטח. על מנת לחשוף אותן לציבור נזקקים עיתונאים לשיטות תחקיר יצירתיות. מצלמה נסתרת, הקלטת סמויה, התחזות לאתר ועוד הן רק חלק מהדרכים להשגת מידע מאלה שאינם "מתנדבים" להוציא לאור. פעולות מסוג זה הן לחם חוקו של התחקיר העיתונאי; בלעדיון יימנע מהציבור מידע רב־חשיבות.

הפרשה נשוא פסקהדין היא רוגמה בולטת למקרה שבו אין להחיל את ההגנה מן הצדק, כפי שאף קבע בית המשפט. שכן בפעולות התחקירנים לא נפל כל פגם והפרסום העיתונאי הביא לחשיפתם של פרופילים, אשר האינטרס הציבורי במיצוי הדין עמם ברור לכולם. עם זאת, ההכרה באפשרות כי הליך ההעמדה לדין עלול להיפגם גם בגין פעולות שאינן נובעות בהכרח מרשויות אכיפת החוק, היא תרומה משמעותית לחיזוק זכויות הפרט בספירה הפלילית והרחבה. ●

הכותב מתמחה במשפט פלילי ובדיני תקשורת